

Η ΚΑΜΨΗ ΣΤΑ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΑ ΣΤΡΩΜΑΤΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΕΦΕΡΕ ΤΗΝ ΗΤΤΑ

Η μισθωτή εργασία εγκατέλειψε το ΠΑΣΟΚ

► Από την επομένη των εκλογών του 2000, τίποτα δεν έδειχνε ότι το ΠΑΣΟΚ προετοιμαζόταν το ίδιο συστηματικά με τη ΝΔ για την επόμενη αναμέτρηση

Η εκλογική αναμέτρηση της 7ης Μαρτίου, κατέγραψε την περαιτέρω ενίσχυση των δυνάμεων της Νέας Δημοκρατίας, η οποία ήδη από τις εκλογές του 2000, εμφάνισε δυναμική ανάκαμψη και ξεπέρασε κατά πολύ το φράγμα του 40%.

Το ποσοστό που συγκέντρωσε η ΝΔ, την επαναφέρει σχεδόν στα εκλογικά επίπεδα του διαστήματος '89-'90, όταν κάτω από τις ειδικές συνθήκες εκείνης της εποχής, κατάφερε να ξεπεράσει το 46%.

Το εκλογικό αποτέλεσμα της περασμένης Κυριακής, διαμορφώθηκε σε βάθος χρόνου. Σε ότι ακολουθεί επικειρόμε να αναδείξουμε ορισμένες από τις βασικές συνιστώσες του.

Ωστόσο σε καμία στιγμή δεν πρέπει να υποτιμάσουμε το γεγονός ότι μια τέταρτη συνεχόμενη εκλογική νίκη για το ΠΑΣΟΚ, θα ήταν ένα επίτευγμα που όμοιό του δεν έχει καταγράψει κανένα κόμμα στην πολιτική ιστορία της Ελλάδας.

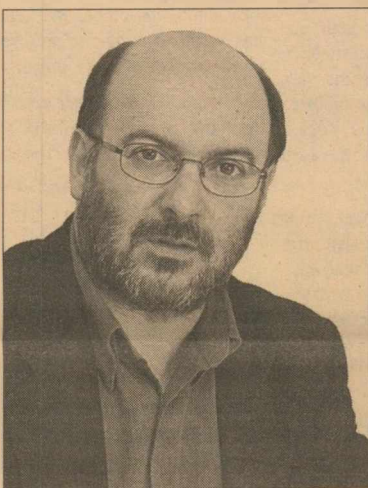
ΜΙΑ ΣΥΝΤΟΜΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Από το 1997 και την ανάληψη της ηγεσίας της ΝΔ από τον κ. Καραμανλή, η ΝΔ ενίσχυσε σταδιακά το πολυσυλλεκτικό της προφίλ, επιδιώκοντας τη στρατηγική διεξόδου της στον πολιτικό χώρο του Κέντρου και τον κοινωνικό χώρο των μεσοστρωμάτων, με διαρκώς αυξανόμενη συνέπεια.

Η στρατηγική αυτή, η οποία ήταν αρκετά ασαφής στην πρώτη τριετία και ακροβατούσε ανάμεσα σε φοβικά συνθήματα και πολιτικά ανοίγματα προς τον χώρο του Κέντρου, απέφερε κέρδη στην εκλογική αναμέτρηση του 2000, όχι όμως ικανά να της δώσουν την εκλογική νίκη, εξαιτίας της ισχυρής ακόμη εκσυγχρονιστικής στρατηγικής του κ. Σημίτη και του ΠΑΣΟΚ που είχε ως επιστέγασμα την ένταξη στην ΟΝΕ.

Επιπλέον η άνοδος του Χρυσόμηνου και η αισιόπληξ βελτίωση της Οικονομίας, έστρεψε τις προσδοκίες προς το ΠΑΣΟΚ, το οποίο κατάφερε το 2000 να κερδίσει οριακά μεν, αλλά αυξανόμενα το ποσοστό του από το 41,5% στο 43,8%.

Η οριακή νίκη του ΠΑΣΟΚ το 2000, προδιέγραφε ότι θα είχε μια ακόμη πιο δύσκολη αναμέτρηση για το 2004. Η διακυβέρνηση από το 2000 και μετά, αντιμετώπιζε δια-

ΓΡΑΦΕΙ
Ο ΣΤΡΑΤΟΣ ΦΑΝΑΡΑΣ
Διευθύνων Σύμβουλος της Metron Analysis
www.fanaras@ellada.gr

► Η αναγγελία διαδοχής στην ηγεσία του ΠΑΣΟΚ, δημιούργησε ένα νέο ρεύμα υποστήριξης προς το κόμμα και ανέτρεψε τη βεβαιότητα της ήττας του. Ωστόσο ήρθε η υπόθεση της τροπολογίας η οποία ανέτρεψε πλήρως το κλίμα ενίσχυσης του ΠΑΣΟΚ, γιατί «θύμισε» ξανά τα δομικά προβλήματα της διακυβέρνησης και της εικόνας του ΠΑΣΟΚ

δοχικές κρίσεις και κατέγραφε απώλειες, χωρίς να είναι ορατό στην κοινή γνώμη ένα στρατηγικό σχέδιο που θα οδηγούσε κάποια χρονική στιγμή σε ανάκαμψη και πολιτική κεφαλαιοποίηση των θετικών στοιχείων της τετραετίας.

Ειδικότερα από τον Οκτώβριο 2000 και μετά, η διάψευση των προσδοκιών για ανάκαμψη του Χρυσόμηνου, και η αίσθηση ότι η ένταξη στην ΟΝΕ δεν μεταφραζόταν και σε δυνατότητα κάλυψης των νέων κοστοβόρων καταναλωτικών προτύπων και συμπεριφορών, αποδυνάμωνε την εμπιστοσύνη στη διακυβέρνηση και της αφαιρούσε το σημαντικό προβάδισμα που είχε έναντι της ΝΔ, στον τομέα της διαχείρισης της Οικονομίας.

Ολο και περισσότερο έδινε την εντύπωση ότι δεν ήταν σε θέση να προχωρήσει σε μεταρρυθμίσεις, να παρακολουθήσει τις κοινωνικές μεταβολές και να ανοίξει τη νέα ατζέντα συζητήσεων που θα αναζητούσε λύσεις στα μείζονα κοινωνικά προβλήματα που αναδεικνύει η εποχή της παγκοσμιοποίησης.

Το μεταναστευτικό φαινόμενο και η γκετοποίηση περιοχών στα μεγάλα αστικά κέντρα, η ανασφάλεια στην εργασία και η ανεργία, και μια σειρά από άλλα θέματα που σε όλη την Ευρώπη έδειχναν να απειλούν τα σοσιαλδημοκρατικά κόμματα λόγω της συντηρητικής στροφής, παρέμεναν έξω από τις βασικές προτεραιότητές του.

ΣΥΜΠΕΡΙΣΤΑΣΕΙΣ

Συνέπεια όλων αυτών ήταν να απομακρύνεται η εικόνα του ΠΑΣΟΚ και να αποδυναμώνεται η ισχυρή του σχέση με τα παραγωγικά στρώματα και ιδίως τους μισθωτούς και τους μικρομεσαίους, που στήριξαν όλη την προηγούμενη δεκαετία την εκλογική του υπεροχή.

Η ΝΔ, μη έχοντας ουσιαστικό πολιτικό αντίπαλο στον χώρο της,

κυριαρχούσε στα μη παραγωγικά κοινωνικά στρώματα (συνταξιούχους και νοικοκυρές) και παράλληλα αύξανε τα ανοίγματά της, κυρίως μέσω της κριτικής της στο κράτος και τα φαινόμενα διαφθοράς, στα παραγωγικά στρώματα.

Η εικόνα αυτή δεν ανατράπηκε ούτε με τις επιτυχίες της προεδρίας και την ένταξη της Κύπρου στην Ε.Ε., ούτε και με τις ανακοινώσεις του κοινωνικού πακέτου και της χάρτας. Η διαφορά στην πρόθεση ψήφου υπέρ της ΝΔ αμέσως μετά την προεδρία ξεπερνούσε τις 8 ποσοστιαίες μονάδες και τον Σεπτέμβριο, αμέσως μετά τις ανακοινώσεις του κοινωνικού πακέτου και της χάρτας, ξεπερνούσε τις 7 μονάδες.

Ήταν φανερό πλέον ότι το ΠΑΣΟΚ δεν μπορούσε να αντιστρέψει την πορεία της εκλογικής ήττας, διαχειριζόμενο μετεκλογικές υποσχέσεις. Χρειάζονταν οργανωτικές πολιτικές πρωτοβουλίες πριν από τις εκλογές που ήδη είχε καθυστερήσει να αναλάβει.

Η βεβαιότητα για τη νίκη της ΝΔ, στο εκλογικό σώμα ήταν ιδιαίτερα έντονη και αποτυπωνόταν στην παράσταση νίκης με διαφοράς που ξεπερνούσαν τις 30 ποσοστιαίες μονάδες.

Η ΔΙΑΔΟΧΗ ΣΤΗΝ ΗΓΕΣΙΑ

Η αναγγελία διαδοχής στην ηγεσία του ΠΑΣΟΚ και η υποψηφιότητα του κ. Γ. Παπανδρέου, δημιούργησε ένα νέο ρεύμα υποστήριξης προς το ΠΑΣΟΚ και ανέτρεψε

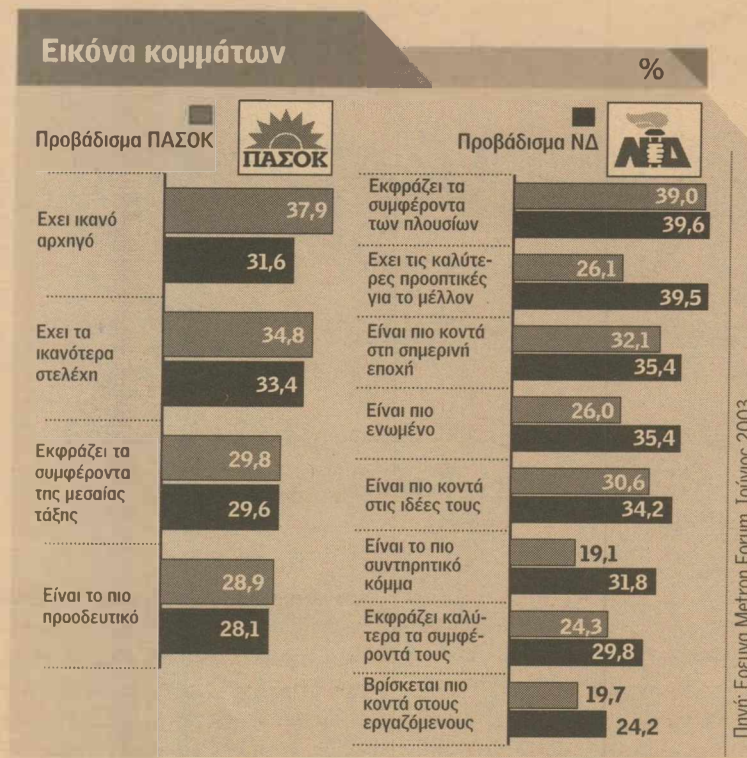
Μάχη για τη διαφορά

1 Το τελευταίο δεκαπενθήμερο, η διαφορά στην πρόθεση ψήφου, διευρύνθηκε και πλησίασε ή και ξεπέρασε τις 5 μονάδες.

2 Οι λόγοι ήταν αρκετοί. Ανάμεσα στις αιτίες η διεύρυνση προς τον χώρο των Φιλελευθέρων, το debate, τα φυλλάδια και άλλα.

3 ... Ωστόσο όλα όσα συνέβησαν μετά την υπόθεση της τροπολογίας, αφορούσαν την έκταση της διαφοράς και όχι την έκταση της αναμέτρησης.

ψε το ΠΑΣΟΚ

“ Το ΠΑΣΟΚ έδινε όλο και περισσότερο την εντύπωση ενός «κλειστού συστήματος» σε αναντιστοιχία με την κοινωνία

τη βεβαιότητα της ήττας του. Ως ένα βαθμό, απαντούσε στο κύριο πρόβλημα του ΠΑΣΟΚ, που συνοψιζόταν στο αίτημα της ανανέωσης και διαμόρφωσης ενός θετικού κλίμα για το ΠΑΣΟΚ.

Είναι χαρακτηριστικό ότι σε όλες τις δημοσιευμένες έρευνες, τόσο η πρόθεση ψήφου όσο και η παράσταση νίκης μειώθηκαν κατακόρυφα. Η πρόθεση ψήφου στην περιοχή των 2 έως 3 μονάδων και η παράσταση νίκης στην περιοχή των 5 έως 7 μονάδων.

Όλα έδειχναν ότι η εκλογική αναμέτρηση θα μπορούσε να αποκτήσει οριακά χαρακτηριστικά.

Ωστόσο ήρθε η υπόθεση της τροπολογίας η οποία ανέτρεψε πλήρως το κλίμα ενίσχυσης του ΠΑΣΟΚ, γιατί «θύμισε» ξανά τα δομικά προβλήματα της διακυβέρνησης και της εικόνας του ΠΑΣΟΚ και εγκατέστησε ένα αρνητικό κλίμα στη δημόσια συζήτηση.

ΑΡΝΗΤΙΚΟ ΚΛΙΜΑ

Η διαφορά στην πρόθεση ψήφου διευρύνθηκε και πάλι στην περιοχή των 4 μονάδων και κυρίως η παράσταση νίκης υπέρ της ΝΔ, αυξήθηκε εντυπωσιακά επιστρέφοντας στην περιοχή των 20 και πλέον μονάδων.

Η συνέχεια, και όσα επακολούθησαν, δεν κατάφεραν να διαμορφώσουν και πάλι το ρεύμα που είχε εκδηλωθεί αρχικά υπέρ της ενίσχυσης του ΠΑΣΟΚ.

Το κλίμα στη δημόσια συζήτηση παρέμεινε σταθερά αρνητικό με αφορμή και μία σειρά άλλων γεγονότων που επακολούθησαν (μόνη θετική εξαίρεση για το ΠΑΣΟΚ ήταν η εκλογή του κ. Γ. Παπανδρέου ως προέδρου από ένα εκατομμύριο πολίτες).

Όπως είχε φανερό ήδη στις τελευταίες δημοσιευμένες έρευνες, το ΠΑΣΟΚ έχανε, λόγω του αρνητικού πολιτικού κλίματος, και την υπεροχή που κατέγραφε αρχικά στους Νέους ψηφοφόρους και η οποία ήταν η βασική περιοχή άντλησης νέων εκλογικών δυνάμεων που καθιστούσαν οριακή τη διαφορά στο «τροπολογίας» διάστημα.

Το τελευταίο δεκαπενθήμερο, η διαφορά στην πρόθεση ψήφου, όπως φάνηκε στις αδημοσίευτες έρευνες, διευρύνθηκε και πλησίασε ή και ξεπέρασε τις 5 ποσοστιαίες μονάδες.

ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ

Οι λόγοι ήταν αρκετοί. Ανάμεσα σ' αυτούς έχουν αναφερθεί η διεύρυνση προς τον χώρο των Φιλελευθέρων, το debate, τα φυλλάδια και άλλα.

Ωστόσο ο βασικότερος λόγος ήταν ότι το ΠΑΣΟΚ δεν είχε ένα ισχυρό θετικό κεντρικό μήνυμα προς το εκλογικό σώμα.

Για τη ΝΔ ήταν πιο εύκολο να διαχειριστεί το αίτημα της αλλαγής και τα μηνύματά της ήταν πιο εύστοχα και συγκεκριμένα.

Ωστόσο όλα όσα συνέβησαν μετά την υπόθεση της τροπολογίας, αφορούσαν ουσιαστικά την έκταση της διαφοράς ανάμεσα στη ΝΔ και το ΠΑΣΟΚ και όχι την έκταση της αναμέτρησης. Ποτέ ένα κόμμα που έχει πάνω από 20 μονάδες διαφορά στην παράσταση νίκης λίγες ημέρες πριν από τις εκλογές, δεν έχει χάσει τη νίκη.

Οι ψηφοφόροι ανά επάγγελμα

	Εκλογές 2000 ΠΑΣΟΚ	Εκλογές 2000 ΝΔ	Εκλογές 2004 ΠΑΣΟΚ	Εκλογές 2004 ΝΔ
Εργοδότες - Αυτοαπασχολούμενοι	40%	43%	38%	45%
Γεωργοί	41%	49%	41%	52%
Μισθωτοί Δ.Τ.	49%	40%	46%	40%
Μισθωτοί Ι.Τ.	47%	38%	39%	44%
Ανεργοί	40%	42%	43%	45%
Συνταξιούχοι	42%	48%	40%	49%
Νοικοκυρές	42%	47%	41%	51%
Φοιτητές	50%	37%	37%	44%

ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ EXIT-POLLS

Η κοινωνική διάσταση της ψήφου

Η συγκριτική ανάλυση των δύο exit polls του 2000 και του 2004 της Metron Analysis για τον Ant1, είναι ιδιαίτερα αποκαλυπτική για τις κοινωνικές μεταποσέσεις.

Η ΝΔ αύξησε την επιρροή της σε όλες τις κατηγορίες, εκτός των μισθωτών του δημόσιου τομέα.

Το 2000, το ΠΑΣΟΚ κέρδισε τις εκλογές, λόγω της υπεροχής του στους μισθωτούς του ιδιωτικού και δημοσίου τομέα και στους φοιτητές.

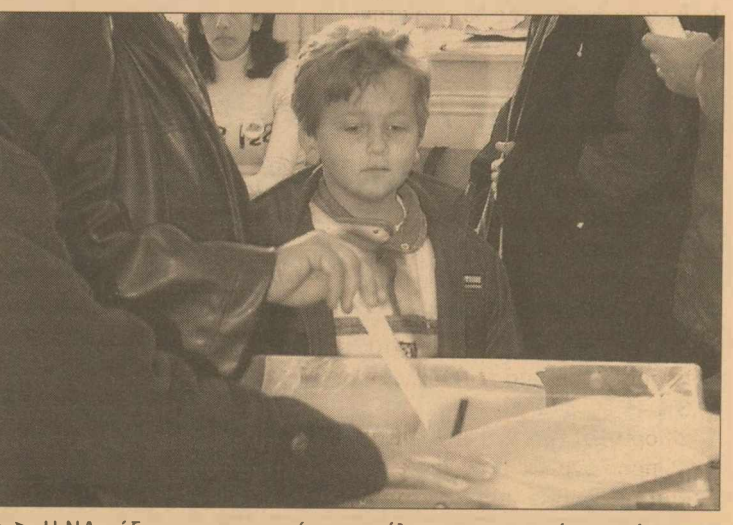
Από αυτές τις κατηγορίες κατάφερε να κερδίσει και πάλι μόνο στους μισθωτούς του δημοσίου τομέα, ενώ σχεδόν συγκράτησε τις δυνάμεις του στους γεωργούς, στους συνταξιούχους και τις νοικοκυρές και τις αύξησε στους άνεργους.

Οι μεγάλες ανατροπές υπέρ της ΝΔ, έγιναν στους μισθωτούς του ιδιωτικού τομέα και στους φοιτητές. Ειδικά στους μισθωτούς τους ιδιωτικού τομέα, που αποτελούν περίπου το ένα τέταρτο του εκλογικού σώματος (23,4%) της περασμένης Κυριακής, η ανατροπή υπέρ της ΝΔ από το 2000 στο 2004 είναι εντυπωσιακή και έφτασε 14% ποσοστιαίες μονάδες που σημαίνει ότι αυτή η ανατροπή ισοδυναμεί με τη μετακίνηση υπέρ της ΝΔ του 3,2% του συνολικού εκλογικού αποτελέσματος μεταξύ του 2000 και του 2004.

Οι πρωτοβουλίες των κινήσεων ανήκουν από εδώ και πέρα, αναμφίβολα, στη Νέα Δημοκρατία, η οποία καλείται να αποδείξει στο προσεχές μέλλον ότι η μεγάλη εκλογική της νίκη δεν ήταν απλώς μια συγκυριακή επιλογή ψήφου εναλλαγής, αλλά το αποτέλεσμα μιας στρατηγικής σφαιρικής μετατόπισης της, προς τον χώρο των προτεριστικών των παραγωγικών δυνάμεων της χώρας.

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΗΜΕΡΑ

Παρά τα προβλήματα και την

► Η ΝΔ αύξησε την επιρροή της σε όλες τις κατηγορίες, εκτός των μισθωτών του δημόσιου τομέα